

Το τέλος της εργασίας *

... Έχουμε για πρώτη φορά στην μεταπολεμική περίοδο μια τόσο ισχυρή αποσύνδεση ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση. Παρά το γεγονός, δηλαδή, ότι η οικονομία παρουσιάζει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και τα κέρδη αυξάνονται, η περίοδος της πλήρους απασχόλησης φαίνεται πλέον να βαίνει προς το τέλος της...

... Σ' αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζονται νέες δραστηριότητες του κράτους. Η υποτιθέμενη μείωση της παρουσίας του στη διαμόρφωση και ρύθμιση των κοινωνικών σχέσεων είναι στην πραγματικότητα μια μετατόπισή του από τις λειτουργίες που επιτελεί το «κοινωνικό κράτος» ή «κράτος πρόνοιας» σ' αυτές της ρύθμισης της απορύθμισης των εργασιακών σχέσεων. Το κράτος δραστηριοποιείται όχι τόσο στον τομέα εξασφάλισης της αναπαραγωγής της εργατικής δύναμης, όσο στην απορύθμιση των όρων και συνθηκών αξιοποίησής της από το κεφάλαιο. Μετατοπίζεται, επιπλέον, το κέντρο βάρους του αστικού κράτους από την πολιτική της εξασφάλισης όρων απασχόλησης στην πολιτική απορύθμισης των υπαρχουσών νομικών και οικονομικών μορφών απασχόλησης και στην προώθηση νέων ευέλικτων μορφών και σχέσεων εργασίας, με τις οποίες η καταπολέμηση της ανεργίας παύει πλέον να θεωρείται στόχος άμεσης και πρώτιστης προτεραιότητας. Μετατόπιση που στην Ευρώπη γίνεται έντονη στη μετά το Μάαστριχτ περίοδο.

Προτεραιότητα αποκτούν πλέον, όπως θα δούμε και στην περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ονομαστικοί στόχοι, οι στόχοι δηλαδή που προωθεί η νεοφιλελεύθερη οικονομική σκέψη, όπως η καταπολέμηση του πληθωρισμού και των δημόσιων ελλειμμάτων, αντί των πραγματικών στόχων οικονομικής ανάπτυξης, όπως ανάπτυξη, επενδύσεις, απασχόληση. Το αποτέλεσμα είναι η απασχόληση να θεωρείται, πλέον, ένα μέγεθος το οποίο μπορεί να μεταβάλλεται με αρνητική φορά, προκειμένου να επιτευχθούν οι ονομαστικοί - νομισματοπολιτικοί στόχοι. Η καταπολέμηση του πληθωρισμού θεωρείται ο στόχος στον οποίο θα πρέπει να υποταχθεί η πολιτική απασχόλησης και να αποκτήσει η αγορά εργασίας την ανάλογη ευελιξία (όπως με τη νομιμοποίηση του καθεστώτος των υπο-απασχολουμένων, την πληρωμή των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας με μισθούς κάτω του ελάχιστου επιτρεπτού των συλλογικών συμβάσεων, με τη θεσμοθέτηση της απασχόλησης χωρίς κοινωνική ασφάλιση, καθώς και τη διευκόλυνση της πολιτικής απολύσεων των επιχειρήσεων -μέτρα τα οποία διασπούν το υποκείμενο της μισθωτής εργασίας και δυσκολεύουν περισσότερο την πάλη του για προώθηση μιας πολιτικής πλήρους απασχόλησης)...

* Πριν 10 χρόνια κυκλοφόρησε η ελληνική έκδοση του βιβλίου του Jeremy Rifkin «Το τέλος της εργασίας» (Εκδόσεις «Λιβάνη»). Το απόσπασμα που δημοσιεύουμε, αντί άρθρου, ανήκει στον πρόλογο εκείνης της έκδοσης, που έγραψε ο Νίκος Κοτζιάς και κατά την άποψή μας αποδίδει τα όσα σήμερα παρακολουθούμε να συμβαίνουν γύρω μας.